

Тема 9: Аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємств

9.1. Місце економічного аналізу в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

9.2. Аналіз фінансового стану.

9.3. Аналіз виробничо-господарської діяльності.

9.4. Аналіз конкурентоспроможності і ринку збуту в зовнішньоекономічній діяльності.

9.5. Аналіз раціональності використання коштів при здійсненні експортно-імпортних операцій.

9.6. Аналіз динаміки зовнішньоекономічних операцій.

9.1. Місце економічного аналізу в системі управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств.

Діяльність підприємств у зовнішньоекономічній сфері стає одним із важливих об'єктів економічного аналізу. Такий аналіз дає змогу з'ясувати стан і основні тенденції розвитку світового господарства, кон'юнктуру світового ринку, економіко-правові засади зовнішньоекономічної діяльності, а також визначити пріоритетні напрями активізації цієї діяльності.

Для підвищення ефективності управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств потрібне якісне інформаційне забезпечення економічного аналізу. У свою чергу, повнота і достовірність аналітичної інформації залежить від загального стану бухгалтерського і податкового обліку. Основними джерелами даних для економічного аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємств є бухгалтерська і статистична звітність, звіти про міждержавний експорт та імпорт, митні декларації, міждержавні біржові довідники тощо.

У процесі вивчення зовнішньоекономічної діяльності використовують, якісні і кількісні економічні показники. За допомогою перших аналізують

раціональність використання коштів, залучених до експортно-імпорتنих операцій, швидкість їх обігу у зовнішньоторгівельних операціях, ефективність цих операцій, забезпеченість банківських кредитів, а також фінансові результати діяльності. Кількісні показники характеризують обсяги зовнішньоекономічної діяльності: обсяг виконаних робіт чи послуг, вартість експорту та імпорту товарів тощо.

Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємств умовно можна розділити на такі етапи:

- дослідження ефективності, переваг і недоліків укладання контрактів і договорів;
- вивчення раціональності використання ресурсів з метою усунення небажаних відхилень від намічених завдань;
- аналітична оцінка виконання угод і виробничо-фінансових результатів зовнішньоекономічної діяльності.

Під час аналізу необхідно враховувати вплив різних чинників на зовнішньоекономічну діяльність підприємства. Серед основних зовнішніх чинників передусім слід назвати загальний рівень економічного і політичного розвитку країни, характер міждержавних угод тощо. До внутрішніх чинників відносять конкурентоспроможність продукції підприємства, її популярність на світовому ринку, рекламне забезпечення тощо.

Важливе значення для успішного функціонування підприємств на зовнішньоекономічному ринку має правильний вибір стратегії і тактики роботи підприємств. Серед головних стратегічних питань, що постають перед підприємством на стадії його організації, важливими є вибір сфери діяльності та визначення перспективних проектів в обраній сфері. Вирішуються ці питання з допомогою аналізу інформації, яка міститься у фінансовій звітності і яка отримується в результаті маркетингових досліджень.

Наступним важливим питанням управління діяльністю підприємств є визначення тактичного підходу до розв'язання поставлених завдань. Передусім тут потрібно враховувати той факт, що зовнішньоекономічна діяльність

підприємства відбувається в умовах конкуренції. Ринкові регулятори, поєднуючись з конкуренцією, створюють єдиний механізм господарювання, який примушує виробника враховувати інтереси і потреби споживача. Господарюючий суб'єкт, який не зумів вистояти в умовах конкуренції, стає банкрутом. Під банкрутством розуміють нездатність підприємства виконувати свої зобов'язання перед кредиторами і дебіторами.

Щоб уникнути банкрутства, керівництво підприємства повинно постійно стежити за кон'юнктурою ринку й ефективно використовувати наявні господарські засоби для забезпечення високої конкурентоспроможності. Цьому допомагає глибокий і всебічний аналіз даних бухгалтерського обліку та звітності.

Основним завданням економічного аналізу є:

- оцінка результатів господарської діяльності за попередній та поточний роки;
- виявлення чинників, які позитивно чи негативно вплинули на кінцеві показники роботи підприємства;
- прийняття рішень про визнання структури балансу задовільною (незадовільною), а підприємства платоспроможним (неплатоспроможним).

Джерелом інформації для проведення аналізу є:

- баланс підприємства за попередній рік та звітний період;
- звіт про фінансові результати;
- звіт про витрати на виробництво продукції, робіт, послуг, ф. 5-6;
- розрахунок нормативу власних оборотних коштів;
- розрахунок дебіторської та кредиторської заборгованості;
- звіт про наявність та рух основних фондів, амортизацію (знос), ф.11 -
ОФ;
- зведена таблиця основних показників, ф. 22 (річні);
- звіт про рух коштів в іноземній валюті, ф. 15;
- бізнес-план;
- матеріали маркетингових досліджень;

- висновки аудиторських перевірок;
- інша інформація.

Відповідно до поставлених завдань методика аналізу фінансово-господарського стану складається з трьох частин: аналізу фінансового стану, аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства, аналізу зовнішньоекономічної діяльності.

9.2 Аналіз фінансового стану підприємства.

Для характеристики фінансового стану підприємства, використання ним власних та залучених коштів застосовуються показники балансу.

Аналіз проводиться шляхом порівняння даних загальної вартості майна підприємства на початок і кінець звітного періоду. При цьому зменшення валюти балансу за звітний період свідчить про скорочення господарської діяльності підприємства, що призводить до його неплатоспроможності. Під час аналізу балансу виявляють такі його статті, які вказують на недоліки в роботі підприємства та незадовільний його фінансовий стан.

У разі необхідності проводиться детальний аналіз цих та інших статей балансу з використанням розшифрувань до них.

Однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства є його незалежність від зовнішніх джерел фінансування. З цією метою обчислюється коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) скорочено - (Кавт), як відношення загальної суми власних коштів до підсумку балансу:

$$\text{Кавт} = \text{Баланс, ряд. 380} / \text{Баланс, ряд. 280}.$$

Практикою встановлено, що загальна сума заборгованості не повинна перевищувати суми власних джерел фінансування, тобто критичне значення $\text{Кавт} = 0,5$. Чим більше значення коефіцієнта, тим кращий фінансовий стан підприємства (менша залежність від зовнішніх джерел).

Для визначення фінансової стійкості обчислюють коефіцієнт фінансової стабільності (Кф.с), який характеризує співвідношення власних та позичкових коштів.

$$\text{Кф.с} = \text{Баланс, ряд. 380} / \text{ф. 1. (ряд. 180 + ряд. 620)}.$$

Перевищення власних коштів над позичковими, вказує на те, що підприємство має достатній рівень фінансової стійкості й відносно незалежне від зовнішніх фінансових джерел. Нормативне значення $\text{Кф.с} > 1$. Якщо $\text{Кф.с} < 1$, то потрібно з'ясувати причини зменшення фінансової стабільності. Так, якщо Кфс менше за 1, дане підприємство є нестійким з фінансової точки зору. Причиною фінансової нестабільності можуть бути необгрунтоване збільшення матеріальних запасів і зменшення виручки від реалізації продукції, податковий тиск. З метою поліпшення фінансового, стану керівництву необхідно прийняти рішення щодо зменшення виробничих запасів і збільшити виробничу потужність.

Важливе значення у процесі аналізу джерел власних коштів має показник фінансового лівериджу (Фл), який характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань і визначається як відношення довгострокових зобов'язань до джерел власних коштів.

$$\text{Фл} = \text{Баланс, ряд. 480} / \text{Баланс, ряд. 380}.$$

Зростання значення Фл свідчить про зростання фінансового ризику, тобто про можливість втрати платоспроможності. У такому разі детально аналізуються показники другого розділу пасиву балансу.

Для визначення рівня забезпечення підприємства власними коштами слід розрахувати коефіцієнт забезпечення цими коштами (Кз.к). Цей коефіцієнт обчислюється як відношення різниці між обсягами джерел власних та прирівняних до них коштів (за вирахуванням статті: «Неоплачений капітал») і фактичною вартістю основних засобів та інших позаоборотних активів до фактичної вартості наявних у підприємства оборотних коштів.

Кз.к =Баланс(ряд.380-ряд. 360 + ряд.430)/ф. 1. (ряд.080+ ряд.260)
Значення Кзк має бути більшим за 0,1. У противному разі це свідчитиме про недостатнє забезпечення підприємства власними

коштами, що може призвести до банкрутства.

Після визначення названих вище показників для поглиблення аналізу фінансового стану підприємства необхідно проаналізувати структуру кредиторської заборгованості. Аналізу підлягають дані четвертого розділу пасиву балансу «Поточні зобов'язання» (рядки 500—610), при цьому визначається частка окремих статей розділу в загальній сумі кредиторської заборгованості, а також відхилення значень цих статей на кінець звітного періоду відносно початку року. З цією метою ми пропонуємо скласти таблицю, в якій відбилась би структура поточної кредиторської заборгованості (табл. 27).

Особливу увагу необхідно звернути на наявність простроченої заборгованості перед бюджетом, позабюджетними фондами, зі страхування, з оплати праці та перед іншими кредиторами (за тепло, електроенергію, газ, воду). Як свідчать дані табл., поточна заборгованість підприємства на кінець звітного року збільшилась на 12 млн. грн., що негативно впливає на його фінансовий стан. Для поліпшення фінансового стану підприємства керівництву слід прийняти рішення щодо ліквідації заборгованості перед бюджетом зі страхування, з оплати праці тощо.

Для аналізу структури кредиторської заборгованості необхідно проаналізувати структуру активів. Активи підприємства та їх структура вивчаються з точки зору як їх участі у виробництві, так і оцінки їх ліквідності. Насамперед з'ясовується участь у виробничому циклі основних фондів, нематеріальних активів, виробничих запасів і затрат, грошових коштів. При цьому уточнюється наявність найбільш ліквідних активів підприємства: грошових коштів на рахунках, а також короткострокових цінних паперів та найменш ліквідних активів — основних фондів, що перебувають на балансі підприємства, та інших позаоборотних активів.

Зміна структури активів підприємства в бік збільшення частки оборотних активів може означати:

- формування більш мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності засобів підприємства;
- відволікання частини поточних активів на кредитування споживачів товарів (робіт, послуг), підприємств та інших дебіторів, що свідчить про фактичну іммобілізацію цієї частини оборотних засобів із виробничого циклу;
- викривлення результатів оцінки основних фондів через недоліки в організації їх бухгалтерського обліку та ін.

Для того, щоб зробити однозначні висновки про причини зміни зазначеної пропорції в структурі коштів, необхідно провести детальний аналіз розділів і окремих статей активу балансу.

Ураховуючи, що питома вага основних засобів та позаоборотних активів може змінюватися внаслідок впливу зовнішніх чинників (наприклад порядку їх обліку, за якого коригування вартості основних фондів в умовах інфляції здійснюється із запізненням, тоді як ціна на сировину, матеріали, готову продукцію може збільшуватися досить високими темпами), необхідно звернути особливу увагу на зміну абсолютних показників Балансу за звітний період (рядки 030, 031, 032), яка відтворює рух основних засобів (зміну норм амортизації, груп розподілу основних фондів, вибуття та введення в експлуатацію нових).

Необхідно проаналізувати рух основних фондів та амортизаційних відрахувань за попередній та поточний роки (форма 11-ОФ), дані аналітичного обліку за звітний період. Звернути увагу на основні фонди підприємства, які придбані, реалізовані, ліквідовані або здані в оренду протягом поточного року.

Наявність довгострокових фінансових зобов'язань (рядок 450) вказує на інвестиційну спрямованість вкладень підприємства. Якщо в результаті аналізу фінансово-господарського стану підприємства воно буде визнане неплатоспроможним, рекомендується додатково вивчити склад інвестиційних

паперів підприємства, дати оцінку їх ліквідності, а також ефективності доцільності відволікання коштів підприємства на ці вкладення.

При аналізі першого розділу активу балансу необхідно також звернути увагу на тенденцію зміни таких його статей, як незавершене будівництво (рядок 020), відстрочені податкові активи (рядок 060), оскільки ці активи не беруть участі у виробничому обороті і за певних умов збільшення їх частки може негативно вплинути на результативність фінансової і господарської діяльності підприємства.

Після аналізу основних засобів та інших позаоборотних активів з метою вивчення фінансового стану підприємства необхідно проаналізувати власні оборотні засоби. Власні оборотні засоби — це робочий капітал (Рк), який визначається як різниця між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями. Тобто робочий капітал є тією частиною оборотних активів, яка фінансується за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань. Наявність робочого капіталу свідчить про те, що підприємство не тільки здатне сплатити власні поточні борги, а й має фінансові ресурси для розширення діяльності та інвестування. Для визначення Рк слід від суми підсумків розділу II з активу балансу відняти підсумок розділу IV пасиву.

$$Рк = \text{Баланс (ряд. 150 + ряд. 260 - ряд. 620)}.$$

Платоспроможність підприємства визначається передусім величиною його робочого капіталу. Як нестача робочого капіталу, так і його надлишок можуть бути негативною ознакою. Оптимальний розмір Рк залежить від сфери діяльності, обсягу реалізації, кон'юнктури ринку.

Якщо сума довгострокових кредитів перевищує робочий капітал ($Рк < \text{ряд. 440}$), то це свідчить, що підприємство використовує частину довгострокових позик і кредитів на фінансування поточних операцій, тобто здійснює нецільове їх використання.

При зменшенні Рк необхідно з'ясувати, за рахунок чого це відбулося і як це вплинуло на маневреність робочого капіталу.

Маневреність робочого капіталу (M_k) характеризує частку запасів у його загальній сумі, тобто визначається відношенням величини запасів до розміру робочого капіталу:

$$M_k = Z : P_k = \text{Баланс, ряд. 100} / \text{Баланс (ряд. 260 - ряд. 620)},$$

де Z — запаси і затрати.

Зростання товарних запасів, характерне в умовах інфляції, призводить до залучення довгострокових кредитів, що, у свою чергу, може негативно вплинути, враховуючи високі кредитні ставки, на платоспроможність підприємства.

Важливим показником платоспроможності підприємства є коефіцієнт покриття (K_p). Він визначається відношенням усіх поточних активів до короткострокових зобов'язань і характеризує достатність оборотних коштів підприємства для погашення своїх боргів протягом року.

$$K_p = \text{ПА} : \text{IV}_p = \text{Баланс(ряд. 260)} / \text{Баланс ряд. 620};$$

де ПА — підсумок II розділу активу балансу; IV_p — підсумок IV розділу пасиву балансу.

9.3 Аналіз конкурентоспроможності продукції і ринку збуту в зовнішньоекономічній діяльності.

Однією з особливостей аналізу облікової інформації підприємств є його поділ на зовнішній і внутрішній. В основі такого поділу лежать різні інтереси суб'єктів аналізу. Зовнішній аналіз визначається інтересами користувачів фінансової звітності. Однак він практично не пов'язаний з вирішенням завдань підвищення ефективності функціонування підприємств, виявлення і мобілізації внутрішніх резервів, найбільш раціонального використання фінансових результатів тощо.

Тому великий інтерес викликає внутрішній аналіз, який здійснюється керівництвом підприємства з метою забезпечення максимального прибутку і запобігання банкрутству.

Як джерело інформації для внутрішнього аналізу використовують дані управлінського обліку, які є комерційною таємницею, і розкривають внутрішню специфіку функціонування підприємства.

Проте в окремих випадках управлінські рішення, які приймаються керівництвом підприємства, можуть базуватись на інформації фінансового обліку. Наприклад, для вибору напрямку інвестування вільних фінансових ресурсів будуть використовуватися

дані фінансової звітності об'єкта інвестування. Це можна показати у вигляді такої схеми:

На підставі викладеного вище можна конкретизувати завдання, що вирішуються в процесі внутрішнього аналізу підприємства. Це:

- визначення оптимального випуску продукції, що дає максимальний прибуток;
- аналіз витрат та цін;
- аналіз собівартості виготовлення продукції і пошук шляхів її зниження.

Узагальнюючим показником господарської діяльності будь-якого господарського суб'єкта є прибуток. Тому формування прибутку є центральною проблемою в економіці підприємства.

В умовах економічної кризи для багатьох підприємств гранично загострилась проблема матеріально-технічного забезпечення внаслідок порушення традиційних економічних зв'язків.

Дефіцит і обмежений доступ до багатьох видів матеріальних ресурсів, ставить підприємства навіть у жорсткіші рамки, ніж конкуренція. Підприємства за цих умов формують власну виробничу програму методом, оберненим орієнтиру, прийнятому у високорозвинутих країнах. Спочатку встановлюють, які ресурси має підприємство, а потім, спираючись на ці дані, будують виробничу програму. Інакше кажучи, малі підприємства виробляють не те, що можуть продати, а намагаються продати те, що виробляють. У цих умовах дуже важливо визначити оптимальну структуру реалізації продукції (товару), що

максимізує прибуток, оскільки через ігнорування основної вимоги підприємницької діяльності — вимоги споживачів, знайдене оптимальне рішення максимізує не реальний, а потенційний прибуток.

Орієнтація підприємницької діяльності на реалізацію в умовах певних обмежень (насамперед на матеріальні ресурси) дає змогу розробити економічно обгрунтовану (за обсягом та асортиментом) виробничу програму. Це завдання успішно вирішується методами лінійного програмування, найпоширенішим з яких є метод послідовного поліпшення плану, або симплексний метод.

В економічній практиці рекомендують використовувати два підходи до визначення мети оптимізації, які зумовлені потенційними можливостями підприємства, зокрема його зв'язком з ринком. Якщо потреби ринку перевищують виробничий потенціал підприємства, то мета оптимізації — знайти таку виробничу програму, котра забезпечила б максимальний фінансовий результат підприємницької діяльності. Якщо ринок насичений, то мета оптимізації полягає в тому, щоб скласти таку виробничу програму, за якої витрати підприємства були б мінімальними. В обох випадках розв'язання поставленого завдання методом лінійного програмування полягає у знаходженні оптимуму: у першому випадку максимального прибутку, у другому — мінімальної собівартості.

9.4 Аналіз виконання зобов'язань за експортно-імпортними операціями

У процесі аналізу експортно-імпортних операцій вивчають виконання зобов'язань за вартістю та кількістю експортних товарів; за строками їх поставок і якістю; виявляють чинники, що впливають на ці показники; з'ясовують причини недовиконання зобов'язань по різних позиціях.

Виконання зобов'язань за вартістю визначають за формулою:

$$\sum p_f \times q_f$$

$$\sum p_o \times q_o$$

де r_f і q_f — фактичні ціни і фактичний обсяг товарів відповідно;

r_o і q_o — планові ціни і планова кількість товарів відповідно.

Ступінь виконання зобов'язань щодо експорту товарів за фізичним обсягом для зведеного показника визначають за формулою:

$$\sum r_f \times q_f$$

$$\sum r_o \times q_o$$

де $\sum r_f \times q_f$ — вартість експорту за звітом перерахована за плановими цінами (фактичним обсягом);

$\sum r_o \times q_o$ — планова вартість експорту.

З огляду на постійні зміни кон'юнктури ринку фактор «ціни» може суттєво впливати на виконання зобов'язань щодо експорту та імпорту товарів. Як відомо, рівень цін залежить від співвідношення попиту і пропозиції товарів на ринку, зміни курсів валют. Рівень експортних цін, крім того, залежить і від уміння використовувати кон'юнктуру ринку. Останній чинник, у свою чергу, визначається правильністю вибору ринку, часу появи на ринку, оптимальним для даного моменту розміром товарної партії тощо.

Недовиконання зобов'язань з експорту товарів за фізичним обсягом може бути викликане різними причинами: порушенням строків поставки товарів постачальниками, затримками під час їх транспортування, труднощами реалізації, порушенням якісних характеристик, валютними обмеженнями тощо. Причини недовиконання зобов'язань установлюються і детально вивчаються.

Ступінь виконання експортно-імпортних контрактів за строками поставок товарів визначають за формулою:

$$\sum K_{пр}$$

$$\text{-----} \times 100$$

$$\sum K_c$$

де $\sum K_{пр}$ — вартість товарів у всіх контрактах, які прострочені за рік;

$\sum K_c$ — сума всіх контрактів за рік.

Важливе місце в аналізі виконання зобов'язань за експортно- імпортними операціями посідає оцінка якості товарів (робіт, послуг) передбаченої угодами. Якість товарів має відповідати технічним умовам договору. Інакше покупці можуть пред'явити рекламачії, що негативно вплине на авторитет підприємства і знизить виручку за товари на суму задоволених рекламачій.

Аналіз показників якості експортно-імпортних товарів за звітний період доцільно проводити, порівнюючи їх з аналогічними показниками минулих періодів. Для точнішої оцінки визначають узагальнюючий показник за формулою, де в чисельнику буде сума задоволених рекламачій за зобов'язаннями поточного періоду, а в знаменнику — вартість товарів за цей період. При цьому з'ясовують, які заходи вживали підприємства для підвищення якості своїх експортних товарів (при експорті) чи приділялася увага поліпшенню якості імпортних товарів. Параметри якості товарів тісно пов'язані з рівнем конкурентоспроможності підприємства та його товарів (послуг). Цей показник визначається сукупністю різних техніко-економічних чинників зокрема такими, як форма і методи торгівлі, якість і собівартість продукції ціни, умови і строки поставок та транспортування, відповідність вимогам і умовам ринку, види і форми розрахунків і платежів, престиж виробника і продавця, престиж товару тощо.

Особливу увагу під час аналізу експортно-імпортних операцій приділяють поставкам на умовах комерційного кредиту, при якому продаж товарів здійснюється з відстрочкою платежу на певний період. Інформацію для такого аналізу можна дістати з оперативного звіту про виконання зобов'язань щодо експорту чи імпорту товарів, з бухгалтерського звіту про стан іноземної дебіторської і кредиторської заборгованості, а також із самих контрактів. У процесі аналізу необхідно встановити значення для підприємства комерційного кредиту, визначити розмір і динаміку заборгованості підприємства за такими кредитами і середні строки їх погашення.

Вартість кредиту (V_k) визначають за формулою:

$$V_k = \sum K_i T_i P_i$$

$$\sum_{i=1}^n K_i T_i P_i$$

де $\sum_{i=1}^n K_i T_i P_i$ — сума кредиту, тис. грн.; $i = 1$

T_i — термін погашення i -го кредиту, років; P_i — річна процентна ставка i -го кредиту, од.

Середній термін погашення кредиту (T) визначають за формулою:

$$T = \frac{\sum_{i=1}^n K_i T_i P_i}{\sum_{i=1}^n K_i P_i}$$

де

$\sum_{i=1}^n K_i T_i P_i$ — частина i -го кредиту, яка погашається за один рік, тис. грн

9.5 Аналіз динаміки зовнішньоекономічних операцій.

Для повнішої характеристики зовнішньоекономічної діяльності підприємства, експорт і імпорт товарів та послуг за звітний період порівнюють з відповідними операціями за минулий період. Мета такого дослідження - виявлення змін у товарній структурі експорту чи імпорту, визначення обсягу експорту чи імпорту в поточних і в постійних (базових) цінах. При вивченні динаміки експорту та імпорту за ряд років розраховуються також темпи їх приросту за кожний рік і середньорічний темп приросту за весь період.

Дані щодо експортно-імпортних операцій групуються по країнах і товарах у відповідних таблицях. По кожному рядку таблиці визначають індекси вартості, фізичного обсягу і цін. Ці індекси покажуть, на яку одиницю і де змінилися вартість і фізичний обсяг

експорту та імпорту, а також середні експортні та імпортні ціни.

За товарними групами, що охоплюють товари, які можна порівняти з точки зору їх кількості та якості (наприклад бензин, дизельне пальне, мазут), обчислюється індекс кількісної структури за формулою:

$$\sum q_i \times p_o$$

$$I = \frac{\sum q_i \times p_o}{\sum q_i \times p_i}$$

$$\sum q_i \times p_o$$

де q_i — кількість товарів поточного періоду;

p_o — базові ціни даних товарів;

p_o — середня ціна товарів базового періоду.

Якщо індекс кількісної структури буде більшим за одиницю, то це означатиме, що в межах товарної групи зросла питома вага дорожчих товарів за рахунок зниження питомої ваги дешевших товарів. У разі протилежної зміни структури індекс буде меншим за одиницю.

9.6 Аналіз раціональності використання коштів при здійсненні експортно-імпортних операцій

Виконання зобов'язань щодо експорту та імпорту товарів і послуг пов'язане з використанням коштів для оплати рахунків постачальників цих товарів та послуг та оплати накладних витрат. Ці кошти об'єднання і фірми отримують переважно у формі кредитів банку. Вони повинні використовуватись ефективно та раціонально. Під час аналізу раціональності використання коштів вивчають обіг коштів за операціями експорту та імпорту, склад і структуру накладних витрат, установлюють доцільність їх здійснення та резерви скорочення.

Метою аналізу обігу коштів в експортно-імпортних операціях є виявлення чинників, які викликають зміни у величині вкладень коштів у ці операції, а також можливостей вивільнення коштів із зовнішньоторговельного обігу. Показником, що характеризує обіг оборотних коштів в експортно-імпортних операціях є коефіцієнт швидкості обігу цих коштів. Даний коефіцієнт розраховується за формулою:

$C3 \times D \text{ ОД} = \text{-----} C$ де ОД — середня тривалість одного обороту в днях;

СЗ— середній залишок коштів (з експорту чи імпорту), грн.; Д — число днів у звітному періоді;

С — собівартість реалізованих товарів на зовнішньому ринку за звітний період, грн.

Показник СЗ характеризує суму коштів, яка в середньому вкладена підприємством у звітному періоді в експортно-імпортні операції за один оборот. Ця сума обчислюється за даними бухгалтерського балансу. Середній залишок коштів за будь-який період розраховують за формулою середньої хронологічної для моментних рядів:

$$\frac{3_1 / 2 + 3_2 + \dots + 3_{n-1} + \dots + 3_n / 2}{n - 1} \text{ СЗ} = \text{-----}$$

де 3 — залишки коштів на окремі дати; n - кількість доданків у чисельнику.

Собівартість реалізованих товарів можна визначити з бухгалтерського звіту підприємства про реалізацію експортно- імпортних товарів і послуг.